



LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ NACIONALINĮ VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRĄ PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS

2020-07-09 Nr. 4D-2020/1-433

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje 2019 m. kovo 31 d. gautas X (vadinama – Pareiškėjas) skundas (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau vadinama ir – NVSC) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai neteisėtu jo kreipimosi persiuntimu Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – KD arba Kalėjimų departamentas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

„[...] 2020 m. kovo 12 d. Nr. 2G-1218 parašiau skundą NVSC dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus [toliau vadinama ir – ŠTI] pasivaikščiojimo kiemeliuose esančių lietaus surinkimo grotelių, kurios yra sujungtos kanalizacijos vamzdynu tiesiogiai ir iš jų veržiasi dujos ir kanalizacijos kvapai. [...] NVSC turėdamas įrangos ir įgaliojimus netikrino fakto, o skundą persiuntė Kalėjimų departamentui [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2019 m. balandžio 7 d. raštu Nr. 4D-2020/1-433/3D-915 kreipėsi į NVSC, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

2020 m. balandžio 16 d. Seimo kontrolierius gavo NVSC 2020 m. balandžio 16 raštą Nr. (615.1.1E)2-16433, rašte ir jo prieduose pateikta toliau nurodyta informacija:

4.1. „[...] NVSC Šiaulių departamente 2020 m. kovo 16 d. gautas Pareiškėjo skundas (NVSC reg. 2020-06-16 Nr. 1-29487) dėl ŠTI pasivaikščiojimo kiemeliuose juntamo kanalizacijos kvapo. Pareiškėjui atsakymas išsiųstas raštu. [...]“;

4.2. „[...] Pareiškėjo skundas 2020 m. kovo 19 d., vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 8 dalimi, raštu persiųstas nagrinėti pagal kompetenciją Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos.

Asmenų skundai dėl laikymo sąlygų laisvės atėmimo vietose NVSC nagrinėjami vadovaujantis Lietuvos higienos normos HN 134:20154 reikalavimais, kurios 3 punkte nustatyta, kad

veikiančioms laisvės atėmimo vietoms, policijos areštiniams taikomi tik tie Lietuvos higienos normos HN 134:2015 reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos, kapitalinio remonto darbais. Nagrinėjant kitų asmenų skundus dėl pasivaikščiojimo kiemeliuose įrengtų lietaus nutekamųjų vamzdynų, NVSC Šiaulių departamente gautas ŠTI raštas, kuriame nurodoma, kad ŠTI pasivaikščiojimo kiemeliuose nėra nuotekų vamzdynų, juose sumontuoti tik lietaus nutekėjimo vamzdiniai.

Asmenų skundai dėl kvapų NVSC nagrinėjami Lietuvos higienos normoje HN 121:2010 ir kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklėse nustatyta tvarka. Skundo dalis dėl sklindančių kvapų iš pasivaikščiojimo kiemeliuose įrengtų vamzdynų nenagrinėta, kadangi Lietuvos higienos normoje HN 121:2010 reglamentuota kvapo koncentracijos ribinė vertė taikoma tik iš ūkinėje komercinėje veikloje, kurioje naudojami stacionarūs taršos kvapais šaltiniai, kylantiems kvapams vertinti. [...]“;

4.3 Pareiškėjui adresuotame NVSC 2020-03-19 rašte Nr. (6-124.80)2-13332, kuriuo jo kreipimasis persiūstas KD, informuojama, kad „[...] Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Šiaulių departamente (toliau – NVSC Šiaulių departamentas) 2020 m. kovo 16 d. gautas X (toliau –Pareiškėjas) skundas (registracijos Nr. 1-29487) dėl galimų pažeidimų Šiaulių tardymo izoliatoriuje.

NVSC Šiaulių departamentas vykdo laisvės atėmimo vietų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę vadovaujantis Lietuvos higienos norma HN 134:2015 „Laisvės atėmimo vietų ir teritorinių policijos įstaigų areštinių sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugpjūčio 3 d, įsakymu Nr. V-908 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 134:2015 „Laisvės atėmimo vietų ir teritorinių policijos įstaigų areštinių sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ ir neturi įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimo dėl Pareiškėjo skunde minimų faktinių aplinkybių, susijusių su lietaus surinkimo sistema bei kanalizacija. Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 8 dalimi, persiunčiame Pareiškėjo skundą nagrinėjimui pagal kompetenciją. Prašome informuoti Pareiškėją apie skundo nagrinėjimą ir priimtus sprendimus. [...]“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAJ):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...] 6) efektyvumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja ekonomiškai, rezultatų siekia kuo mažesnėmis sąnaudomis; [...]“;

14 straipsnis. „Prašymų ir skundų nagrinėjimas“ – „8. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų perduoti prašymą ar skundą nagrinėti pagal kompetenciją, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo

prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis. [...].“

6. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo:

12 straipsnis – „Visuomenės sveikatos priežiūros viešąjį administravimą pagal savo kompetenciją vykdo Vyriausybė, Sveikatos apsaugos ministerija, kitos ministerijos, Vyriausybės įstaigos, Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras), Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba), Radiacinės saugos centras, kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos“;

15 straipsnis – „Nacionalinis visuomenės sveikatos centras: 1) vykdo asmens sveikatos priežiūros, švietimo, stacionarių globos ir slaugos įstaigų, interneto kavinių ir klubų, keleivių vežimo traukiniais, laivais ir keltais vidaus maršrutais, *policijos areštinių ir laisvės atėmimo vietų*, juridinių asmenų, valstybės įmonių, savivaldybės įmonių, viešųjų įstaigų, taip pat užsienio valstybių juridinių asmenų ar kitų organizacijų filialų (toliau – įmonė), gaminančių kosmetikos gaminius, kirpyklų, kosmetikos, tatuiruočių kabinetų, grožio salonų, soliariumų, baseinų, skalbyklų, pirčių, saunų, sporto klubų teikiamų paslaugų, apgyvendinimo paslaugų, žmogaus palaikų laidojimo paslaugų (žmogaus palaikų laikymo, paruošimo šarvoti, šarvojimo) teikimo veiklos, balzamavimo ir kremavimo veiklos *valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę*; 2) pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą.“

7. Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. V-885 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių patvirtinimo“:

2 punktas – „Kvapo koncentracijos ribinė vertė taikoma tik iš ūkinėje komercinėje veikloje, kurioje naudojami stacionarūs taršos kvapais šaltiniai, kylantiems kvapams vertinti.“

8. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. 1R-58 patvirtintų Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatų:

1 punktas – „Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjimų departamentas) yra įstaiga prie Teisingumo ministerijos, kurios paskirtis – metodiškai vadovauti ir kontroliuoti probacijos tarnybų ir laisvės atėmimo vietų įstaigų veiklą“;

8 punktas – „Kalėjimų departamentas, siekdamas jam nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: [...] 8.29. prižiūri ir kontroliuoja Kalėjimų departamentui pavaldžių įstaigų ir valstybės įmonės „Mūsų amatai“ ūkinę ir finansinę veiklą; [...] 8.31. nustatyta tvarka nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, priskirtinus Kalėjimų departamento kompetencijai; [...]“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

9. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama – LVAT) 2012-03-01 nutartyje (administracinė byla Nr. A502-1605/2012), be kita ko, nurodyta:

„[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos

viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskųsti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimo išvados

10. Pareiškėjas Skunde nurodo, jog skundu kreipėsi į NVSC, kuris skundo nenagrinėjo, o persiuntė jį nagrinėti pagal kompetenciją Kalėjimų departamentui; Pareiškėjo manymu, NVSC šiuo atveju veikė nepagrįstai.

11. Pagal teisinį reglamentavimą bei teismų praktiką, nagrinėdamas pareiškėjų skundus NVSC, kaip viešojo administravimo subjektas, privalo laikytis įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo principų. NVSC atsakymai į skundus ir prašymus turi būti parengti pagal jų turinį ir per teisės aktuose numatytus terminus.

12. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas su 2020-03-12 skundu kreipėsi į NVSC (2020-03-16 registracijos NVSC Nr. 1-294887).

NVSC informavo Seimo kontrolierių, kad Pareiškėjo 2020-03-12 kreipimasis 2020-03-19 raštu Nr. (6-124.80)2-13332 buvo persiustas Kalėjimų departamentui, Pareiškėjas buvo raštu informuotas apie jo kreipimosi persiuntimą (šios pažymos 4.4 punktas).

VAĮ 14 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad tuo atveju, jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų arba priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam subjektui bei apie tai praneša asmeniui.

Taigi, viešojo administravimo subjektas, šiuo atveju – NVSC, įvertinęs gauto skundo (pareiškimo) turinį ir nustatęs (šios pažymos 7 punktas), kad skundas dėl sklindančių kvapų iš pasivaikščiojimo kiemeliuose įrengtų vamzdynų negali būti nagrinėjamas, nes HN 121:2010 reglamentuota kvapo koncentracijos ribinė vertė taikoma tik iš ūkinėje komercinėje veikloje, kurioje naudojami stacionarūs taršos kvapais šaltiniai, kylantiems kvapams vertinti, priėmė sprendimą, persiusti tokį skundą kompetentingai įstaigai, šiuo atveju – KD (šios pažymos 8 punktas). KD pagal nustatytą teisinį reguliavimą prižiūri ir kontroliuoja Kalėjimų departamentui pavaldžių įstaigų ūkinę veiklą bei nustatyta tvarka nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, priskirtinus Kalėjimų departamento kompetencijai.

Pažymėtina, jog viešojo administravimo subjektai gali priimti atitinkamus sprendimus pagal asmenų pateiktus skundus ir pranešimus tik veikdami savo kompetencijos ribose, t. y. neperžengdami

įgaliojimų, kurie yra suteikti jiems jų veiklą reglamentuojančiais teisės aktais.

Pagal esamą teisinį reguliavimą (šios pažymos 6 punktas), apie persiuntimą kitai institucijai privaloma informuoti Pareiškėją ne vėliau kaip per 5 darbo dienas. Konstatuotina, jog NVSC, vadovaudamasis VAI nustatytu reguliavimu, bei nustatęs, jog negali spręsti prašyme išdėstyto klausimų arba priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, bei išsamiai paaiškinęs tai Pareiškėjui (šios pažymos 4.4 punktas), Pareiškėjo skundą pagrįstai ir per VAI įstatyme numatytą terminą persiuntė nagrinėti pagal kompetenciją Kalėjų departamentui.

13. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad NVSC pareigūnai, įvertinę Pareiškėjo skundo turinį, vadovaudamiesi VAI numatytais pagrindais ir laikydamiesi termino, pagrįstai persiuntė Pareiškėjo skundą nagrinėti pagal kompetenciją Kalėjų departamentui, atsižvelgiant į tai, Skundas pripažintinas nepagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžiama X Skundą dėl NVSC pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su kreipimosi persiuntimu Kalėjų departamentui prie Teisingumo ministerijos, atmesti.

Seimo kontrolierių Augustiną Normantą pavaduojanti
Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė